

Dr. Kolláth György

Zavarba ejtő, kissé elkapkodott, PR-esen tematizáló nyilatkozattal nyitotta az újévet Dr. Petréttei József. Az eredeti foglalkozása szerint alkotmányjogász szakminiszter kijelentette: az év végén már kész alkotmánytervezettel szeretné megnyerni a parlamenti pártok támogatását az új alaptörvény elfogadásához, és - elgondolása szerint - a megújult közjogi /?/ rendszerben már nem lennének kétharmados törvények. Elmondta

még: az alkotmányos berendezkedés alapjai nem változnak, föl sem merült pl. a kétkamarás törvényhozás, vagy a közvetlen elnökválasztás bevezetése, sokkal inkább egy alkotmány-konszolidációról van szó. 15 év tapasztalatai, az AB gyakorlata és az EU-normák alaptörvényi beépítése a cél, utóbbiból főleg az alapjogi chartaé és az esélyegyenlőségé.

A miniszter érvei között szerepelt, hogy a hatékony kormányzás miatt nem kellene a kétharmados törvények, ám lényegük bekerülne az alkotmányba. Ugyanakkor hiányosak a kódexben a gazdasági és szociális rendelkezések, ellenben ott van a kiüresedett munkához való jog. A tulajdon fogalma is jobbra az AB gyakorlatában van a helyén, nem a törvényben. Bizonyos pontokon a szűkszavú, hiányos rendelkezések gerjesztenek /?/ közjogi vitákat (államfői szerep), s egy részletesebb alaptörvény az AB számára is kezelhetőbb mérce lenne. A hírügynökség szerint a miniszter rámutatott: a piacgazdaság szó nem szerepel az alaptörvény normaszövegében, csak a preambulumban, továbbá az alapjogok terén be kell emelni a törvénybe a célszerűségi-arányosság tesztet /sic!/. Gond, hogy egyelőre a költségvetés garanciális szabályai (egyéves, kettő-, sőt több?) sem található meg benne. A tárca-vezető vázolta a munkák menetét: a tárca kezdeményez, majd a parlamenti pártok szakértői bevonásával kialakított normaszövegtől várnak sikert. Nem baj az, hogy most nincsen politikai döntési helyzet, megeshet, hogy holland mintára két Országgyűlés megerősítő döntése kell a hatályba léptetéshez. Az előkészítést ez év végi határidővel a tárca korábbi államtitkára: Somogyvári István hangolja össze (szerintem ez jó hír).

Amint azt várni lehetett, a legnagyobb ellenzéki párt képviselője: Répássy Róbert nyomban kételyeit fejezte ki a miniszteri elgondolásokkal kapcsolatban, élesen kijelentve, hogy „nem Petréttei az első és az utolsó igazságügy-miniszter, aki új alkotmányt akar” – úgymond a saját elképzelései szerint.

Megítélésem szerint a miniszteri nyilatkozat egyelőre nem sokkal több, mint egy újévi szerencse-kívánság, szakmai bázisról indított politikai petárda, mely nagyot szól, de füstje elszáll és nem mindenkinek tetszik. Magam is ambivalens vagyok vele kapcsolatban.

Dicséretes a miniszteri felismerés: lépnünk kell. Az mégis csak képtelenség lenne, ha az Európai Alkotmány 2006-ban elkezd „működni”, mert 25 ország, 450 millió ember képes volt lényegi konszenzusra jutni, ellenben a honi pártviszonyok kizárnak bármiféle stratégiai egyetértést. Pártjaink számára csak akkor időszerű alkotmányozni, ha éppen ők vannak hatalmon, különben az egyik a gázt nyomja, a másik vészfékez. Ha a mai Országgyűlésen és annak pártjain múlik, hamarabb rendez olimpiát Magyarország, mint fogad el 21. századi alkotmányt.

A miniszteri argumentáció kb. fele meggyőző, sajnos csupán a resztlket helyezi fókuszba. Néhány incifinci dologért tényleg kár nekibuzdulni: egy közjog mell-plasztika ma már semmit nem oldana meg. Alapvető baj, sőt hiba: Magyarország nem rendelkezik modern állami és jogi filozófiával, vonzó stratégiával, de nem olvasható olyan megbízható összeállítás sem, amely igazolná: elég az alaptörvény áthangszerelése, mert minden úgy jó, ahogy van. Szerintem, a dadogós jogállamiságtól a parlament mélyrepülésén át a hatalommegosztás tétovaságáig recseg-ropeg a gépezet, és még a polgár sem érezheti másfél évtized után, hogy általa és érte van itt minden. 1989 reform-szelleme

Cím
Alkotmány-konszolidáció
Dátum
2005.01.02.

Dr. Kolláth György

kihuny, hajtóerői kimerültek, ám azok helyébe nem lépett semmi. A politikai osztály önelégültsége, elidegenedettsége, magába fordulása, bebetonozódása kétségbe ejtő. Mára már nincsen se evolúció, se revolúció. Téved a miniszter, ha azt hiszi, a dolog reform-szellem, és -elkötelezettség nélkül megúszható.

A parlamenti 2/3 sem pusztán hatékonysági, mondhatni technikai ügy. Amíg a négy évre választott csapat évtizedekre ronthat el bármit (szabadságjogot vagy alapintézményt), addig kell az óvatosság. Beemelni az alkotmányba csak időtálló, kiforrott megoldást szabad, különben jön az, ami a népszavazásnál történt, aminek a normáit immár az alaptörvény adja, mégse véli a köz tökéletesnek a művet. Mintegy 80 §-ból álló alkotmányból lehet 3-400-ast csinálni, de ez sem mennyiségi, hanem minőségi kérdés, muníció nélkül pedig nem megy.

Vagy a hírügynökségi lejegyzés hibájának, vagy a mindenkinél jelentkező pillanatnyi rövidzárlatnak tudható be két vaskos tévedés: a piacgazdaság szó nem csak a preambulumnak, hanem a törvény 9. §-ának is néven nevezett része (nem így a hatalommegosztás, mely tényleg nem jogi műszó a kódexben). Más: alapvető jogoknál csakugyan volt és volna még ma is az AB által rendszeresített teszt, de annak méltatlanul kimazsolázott minimuma szükségességről és arányosságról szól, ezeknél a célszerűség sokkal kevesebbet érne.

Az alkotmányos tulajdonnál nem a fogalom hibázik, hanem a belőle származó autonómia bombabiztos védelme, meg a helyi önkormányzati tulajdon karakterizálása. A szociális jogok katalógusa ma túltengő, hiány itt legfeljebb abban a körben van, hogy nem tudni: mi alanyi jog bennük, mi un. állami kötelezettség, s mi számít jogilag alig fogható államcélnek. Lehet, hogy a munkához való jog anakronizmus a jelenlegi alkotmányban, de Európára hivatkozva kiszórni álságos volna, mert épp az Európai Alkotmány ad szolidaritás címszó alatt 6 elemből álló modern tartalmat a munka világa számára. PR-os odavetésnek, aktuálpolitikai szlogennek érzem az európai hivatkozást az esélyegyenlőség dolgában is. A helyzet más: itthon boom, sőt hisztéria bontakozik ki esélyegyenlőség, ill. pozitív diszkrimináció címén és ürügyén, mely hallani sem mer a jogok, a kötelezettségek és a felelősség egyenlőségéről, a törvény előtti egyenlőségről. Az EU-norma viszont épp ezzel kezdődik, s ennek függvényében említi a megkülönböztetés tilalmát, a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget, s a férfiak és nők közötti egyenlőséget, majd eszázadi módon a gyermekjogokat, az idősek jogait és a fogyatékosokkal élő személyek beilleszkedését. Pont az alapállás más.

A miniszteri opció keverve tartalmaz szakmai és politikai megfontolásokat. Ez így a tengeralattjáró repülőgép esete. Ha van iróniához fűződő alkotmányos jog, akkor a dolog a Rómeó és Júlia hepiend-változatára hajaz.